

Dějiny slovenského práva

I.

I. - 03.

Právo ve středověku a na
začátku novověku

Periodizace

- 1. Ranný středověk
(9. – 12. st. = Velkomoravská říše a počátky uherského státu)
- 2. Feudální rozdrobenost a její překonávání
(13. – 14. st.)
- 3. Stavovská monarchie (15. st. – 1526)
- 4. Absolutizující monarchie (1526 – 1848)

Periodizace (do 1918)

- 1. Patrimoniální stát a právo v 9. – 12. století
 - a) Velkomoravská říše (Nitransko jako údělné knížectví)
 - b) Počátky uherského státu a práva
- 2. Krize patrimoniálního a formování stavovského státu (13. – 14. století)
- 3. Stavovská monarchie (15. st.)
- 4. Absolutizující stát (zač. 16. st. – 1848)
- 5. Konstituční stát (1848 – 1918)

Vývoj práva (podle pramenů práva)

- 1. vláda nepsaného obyčejového práva (do začátku 16. století)
- vláda psaného obyčejového práva (od začátku 16. století)
- přechod k zákonnému právu (2. polovina 19. století)
(zpravidla kodifikované, vycházející z rovnosti před zákonem = větší právní jistota)

Právo Velké Moravy

- obyčejové
- nepřímé zprávy o právotvorné činnosti panovníka (zákonech)
- právní památky cizího původu

Konstantin a
Metoděj

Právní památky

1. Zakon sudnyj ljudem
2. překlad byzantského nomokanonu do staroslověnštiny (Synagogae)
3. Metodějova (Anonymní) homilie
4. z Říma importovaná Collectio canorum
5. penitenciál Zápovědi svatých otců

Právo z počátků uherského státu

- analogicky platí to, co o právu Velké Moravy
- rozdíl: zachovaly se královské zákony = zákony králů Štěpána (pojí se k němu Naučení pro syna Imricha), Ladislava a Kolomana

Ladislav I.

Nejdůležitější právní památky 13. a 14. st.

- a) Zlatá bula Ondřeje II. (a její pozdější verze)
- b) Zákony z roku 1351 (uherským šlechticům stejná práva, aviticita, postavení závislého obyvatelstva)
- c) Varadínské regestum (13. st., ordály)

Právo stavovské monarchie

- stále převážně nepsané
- stavovský právní partikularismus (šlechtické, kanonické, městské, horní, selské právo)
- právní obyčeje, sněmovní usnesení /zákony/, privilegia, statuty, neformálně i rozhodnutí soudů

Právní partikularismus

- stavovský právní partikularismus
- právo Sedmihradska (Transylvánie) a Slavonska (později Chorvatska-Slavonska)

Prameny práva stavovské monarchie

- stále převažovaly právní obyčeje
- panovnická privilegia
- sněmovní usnesení potvrzená panovníkovým dekretem (zákony)
- právní akty samosprávných korporací = statuty

Právní obyčejje

- za obyčejové právo se považuje to, jak rozhodují uherské soudy
- nezavršená kodifikace uherského práva (Tripartitum) prezentována jako zápis obyčejového práva
= obyčejové právo zachyceno písemně

TRIPAR-
TITVM OPVS
IVRIS CONSV-
tudinarij, Incoliti Regni
Hungaricæ.

PER SPECTABILEM
et Magnificum Patrem, et Reverendissimum
et Excellentissimum Personalem Legatum
Hungaricæ, et Transilvanicæ,
ambrosianum vicarium,

Quarto Editio, cum Prefatione et INDICE
Iuris, præfixo, et Tabulis
Litterarum, et Figurarum.

Vindobonæ, Typographia Cæsarica,
Anno 1724.

Zákony (sněmovní usnesení)

- vydával je stavovský sněm spolu s panovníkem
- většinou veřejnoprávní záležitosti
- jednotlivá usnesení (zákonné články) shrnuty do dekretu, který sankcionoval panovník

Významné zákony

- dekret z roku 1405 (postavení měst)
- větší dekret Matyáše Korvína 1486 (Decretum Maius) opatřený doložkou o věčné platnosti
- větší dekret Vladislava Jagellonského 1492

Privilegia a statuty

- na rozdíl od zákonů privilegia vydával pouze panovník (výsadní oprávnění panovníka)
- statuty nesměly odporovat zákonům ani obecně závazným právním obyčejům a nemohly měnit ani privilegia
- byly závazné pro danou samosprávnou jednotku

Soudní rozhodnutí

- rozhodnutím uherských soudů se povaha precedentů výslovně nepřiznávala
- v praxi se zejména rozhodnutí uherské kurie stávala používaným vzorem pro rozhodovací praxi

Snaha o kodifikaci uherského práva

- potřeba právní jistoty
- dvě cesty:
 - sebrání platných dekretů (Collectio decretorum)
 - vypracování zákoníku (kodifikace)

Tripartitum opus iuris (Štefan Verböczy)

- právní pochybení při vydávání
 - = považováno za zápis obyčejového práva
 - = uherské právo sice stále zůstalo obyčejovým právem, ale stalo se právem převážně psaným
- úvod a tři části
 - (především šlechtické právo, ale i městské, selské, sedmihradské a chorvatské)

Sbírky práva tavernikálního soudu

- **Articuli iuris tavernicalis (Tavernické články)**
 - vznikly s využitím staršího sepsání procesních předpisů nazývaného Quaeritur, Jan Thuz z Laaku, panovník je sankcionoval v roce 1602
- **Iura civilia (Vetusta Iura civitatum sive Iura civilia)**
 - = úpravu městského práva aplikovaná tavernikálním soudem

Právní knihy

= soukromá sepsání práva

- Žilinská kniha
- Zipscher Willkühr (Willkühr der Sachsen in der Zips, 1370)
- Budínská právní kniha z roku 1413 (stala se základem i pro právo řady dalších, zejména tavernikálních měst)
- Bratislavská právní kniha, Košická právní kniha ...

Právo absolutizující monarchie

- nejdůležitějšími zůstávaly právní obyčej a zákon
- význam neztratila ani privilegia a místní statuty
- zejména v 18. století se do popředí dostala královská nařízení, vydávaná především ve formě patentů a diplomů
- neformální autoritu požívala zejména rozhodovací praxe uherské královské kurie
- **Corpus iuris Hungarici**
= oficiální sbírka platných uherských právních předpisů
 - dříve soukromé sbírky (M. Szentivanyi)

C O R P U S
JURIS HUNGARICI.

1 2 0
DECRETUM GENERALE
INCLYTI REGNI HUNGARIÆ,
PARTIUMQUE EIDEM ANNEXARUM
IN DUOS TOMOS DISTINCTUM
TOMUS PRIMUS,

Consensu
Opus Tripartitum Juris Consuetudinarii ejusdem
Regni, Authore STEPHANO DE WERBÓCZ, &c.

AC DECRETA, CONSTITUTIONES,
ET ARTICULOS

SERENISSIMORUM, & APOSTOLICORUM

R E G U M,

Ac Inclytorum Statuum & Ordinum Regni Hungariæ, Partiumque
eidem annexarum, à Sancto STEPHANO usque ad Magnum LEOPOLDUM
in publicis eorundem Comitibus conclusis, & editis.

Cum Speciali Privilegio Sacrae Cæsareo-Regiæ Majestatis.

T Y R N A V I Æ,

TYPIS ACADEMICIS SOCIETATIS JESU,
ANNO M. DCC. LI.

Planum tabulare

- sbírka rozhodnutí kuriálních soudů od soudní reformy v roce 1723
- vyšla až 1800

Snahy přepracovat Tripartitum

- a) Quadripartitum (také nebylo sankcionováno, tiskem vyšlo soukromě později)
- b) Novum Tripartitum (1715, jen dílčí doplnění Tripartita)

Horní a městské právo

- a) horní (banské) právo v polovině 16. století nově upravil Maxmiliánův horní zákoník
- b) tiskem vyšla procesní pravidla, upravující řízení před tavernikálním soudem (Articuli iuris tavernicalis, Tavernické články) 1602

C O R P U S
JURIS CIVILIS
JUSTINIANEI.

ADJECTIS RECENTIORIBUS

QUORUNDAM IMPERATORUM CONSTITUTIONIBUS,
ET CONSUECUDINIBUS FEUDORUM:

Nec omiffis Canonibus , qui vulgo Apostolici crediti funt:

Item adjectis , quæ hodie superfunf,

VETERUM MONUMENTIS,

Videlicet

LEGUM XII. TABULARUM , INSTITUTIONUM CAJI,
TITULORUM ULPIANI , ET SENTENTIARUM PAULI .

Adjectis demum

UNIVERSARUM LEGUM COLLATIONIBUS , ET ARGUMENTIS.

T O M U S II.

AUGUSTÆ TAURINORUM, MDCCLVII.

EX TYPOGRAPHIA REGIA.

Vydání CIC
z roku 1757

TORNYAI JÁNOS MŰZÉUM	
Hémezvárosrétely	
Székiszám:	
Bibliáriuszám:	JI-760
Létszám:	1663

Děkuji za pozornost!

